când încă nu se lumina de ziuă să vezi șirul de lumânări aprinse în coșuri, în jurul bisericii. Iar începând cu a doua zi de Paști și până la Duminica Tomii, când era slujbă, după ce se termina, ieșeau **fetele nemăritate și fetițele** în curtea bisericii, și **se prindeau de mâini, într-un șir, cântând cântece speciale, cu versuri legate de Paști** și de primăvară, și dansând frumos. Fetițele erau urcate pe brațe și mergeau peste mâinile fetelor mari, în timp ce se cânta. Toată lumea abia aștepta sărbătorile și aceste obiceiuri, care numai la noi, la ucrainieni erau. După-masă veneam iar la biserică, în curtea ei, și băieții aveau jocurile lor, iar noi, fetele, pe ale noastre, se cânta, se dansa cuviincios, era prilej de a te cunoaște. Era o mare bucurie, eram toți împreună. (***Irina, jud. Maramureș***)

Din cuvintele rostite de pr. Ștefan la înmormântarea surorii Vasilena și de pr. Lucian la înmormântarea fratelui Ioan

• Pe sora noastră o văd ca pe o floare, care are în mijloc nădejdea, credința în Hristos și dragostea pentru Dumnezeu, iar petalele, 10 la număr și semințele, sunteți voi, copiii. Cred în Dumnezeu, pentru că ea este vie în credință și viu este sufletul ei, chiar dacă trupul a trecut la Domnul și nu ne așteptam la aceasta. O veți simți alături de voi, poate chiar mai mult decât până acum, deși este dureroasă despărțirea aceasta. În viața ei s-a împlinit cuvântul, pe care ea l-a lucrat: *„De n-ar fi fost legea Ta gândirea mea, atunci aș fi pierit întru necazul meu!”*. Știți bine câte necazuri, câte greutăți, câte dureri, câți munți a trebuit să urce, câte văi a trebuit să coboare, poate cu fiecare dintre frățiile voastre, copiii ei, purtându-vă în inimă, în gând, în grijă, în atenție, în dragoste, în frica de a nu vă pierde, pentru Dumnezeu mai ales. Prin câte a trecut sora noastră Vasilena! Și le-a putut trece pe toate pentru că gândirea ei a fost legea lui Dumnezeu. Așa am cunoscut-o, mereu căutându-L pe Dumnezeu și mereu zbătându-se să le fie bine copiilor ei, dar mai mult decât atât, ca să fie cu Dumnezeu și ai lui Dumnezeu. Aceasta a fost lacrima ei de la fiecare spovedanie, de la fiecare gând, de la fiecare sfătuire: cum să facă în așa fel încât copiii ei să fie bine, să fie mai bine. Aceasta a fost râvna ei cea dintâi. De n-ar fi fost legea lui Dumnezeu gândirea ei, cu siguranță că de mult ar fi pierit în deznădejde și disperare. A purtat multe greutăți și griji și încă poartă, pentru că sufletul ei nu s-a despovărat de dragostea și grija pentru copii. Cred în Dumnezeu, pentru dragostea și osteneala ei, că va avea cuvânt și îndrăzneală înaintea lui Dumnezeu și îi va purta în grijă pe copii. Mărturisesc că este dintre puținii oameni lângă care stau liniștit, pentru că știu ce și cum a crezut, cum a trăit și cum s-a ostenit. Dumnezeu a ales-o acum. Știe El de ce. Sfârșitul este concluzia vieții. Se vede pe fața ei pacea, liniștea, cuvioșenia – așa pleacă un om al lui Dumnezeu la Domnul!

• „Eu sunt Învierea și Viața; cel ce crede în Mine, chiar dacă va muri, va trăi.” (In. 11, 25) În numele Mântuitorului Hristos credem că Ioan fratele nostru, care stă fără suflare, dar cu suflet viu, a crezut că Hristos este Învierea și Viața și a crezut că cel care crede în Mântuitorul, chiar dacă a murit, va fi viu. Aceasta este taina creștinătății, ca noi să credem că după ce trecem prin viața aceasta, ne așezăm în veșnicia lui Dumnezeu. Așadar, noi nu murim. Părintele Arsenie Boca spunea că toți trecem prin moarte ca pe un pod, iar după ce l-am trecut, ne așteaptă veșnicia în care ne-am trăit vremelnicia. Adică de felul în care ne-am trăit vremelnicia în lumea aceasta atârnă veșnicia noastră cu Dumnezeu sau lipsirea de aceasta. Fratele Ioan a plecat nu după cuvântul Psaltirii: „zilele anilor noștri sunt șaptezeci de ani, iar de vor fi în putere optzeci de ani și ce este mai mult decât aceștia osteneală și durere” (Ps. 89, 10-11), ci mai devreme, într-un alt plan al lui Dumnezeu. Însă El le știe pe toate. Pe fratele Ioan l-am cunoscut mai cu seamă în ultimii 15 ani, la biserică, ca pe un om foarte mult întărit în credință. Aceasta nu se poate spune despre mulți oameni. Știm că toată nădejdea lui și-a ancorat-o numai în Dumnezeu. Astfel că pentru fratele Ioan plecarea din lumea aceasta este fericită și binecuvântată. Fratele nostru Ioan a fost un rugător către Dumnezeu și un mijlocitor pentru familia sa. Ai săi l-au perceput ca pe un om care îi întărea și care era un sprijin în rugăciune, pentru că viața lui a fost între Biserică și casă, în slujba familiei și semenilor. Multe ceasuri le petrecea aplecat asupra paginilor Psaltirii, lăsând poate deoparte grijile familiei, dar dând timpul lui Dumnezeu. Soția sa ne-a spus că atunci când a plecat la spital, a cerut să-i fie dat un singur lucru– cartea de rugăciuni și Psaltirea. Iar printre ultimele sale cuvinte au fost: „Să-i spui duhovnicului meu că nu mi-am pierdut credința!” Mare lucru, căci știm cât de slabi suntem în fața suferinței și cât de ușor alunecăm. Pentru aceasta credem că Hristos l-a așezat în bucuria Împărăției Sale.

Așteptăm întrebările, sugestiile și eventualele colaborări pe adresa revista.maximina@gmail.com sau la tel. 0734.194.372.
Mulțumim tuturor pentru rugăciuni și ajutor financiar.
Următorul număr al foii Maximina va apărea după Duminica Tomii.

MAXIMINA

Foaie ortodoxă pentru suflet

Să-L purtăm lin pe Domnul, precum mânzul asinei

Cuvânt al Sf. Teofan Zăvorâtul

Să ne silim, fraților, *a-L purta pe Domnul cu supunerea cea bună și să mergem sub Dânsul lin, pentru ca El să Se odihnească pe noi;* să ne silim a-L ține pe noi până când El, Cel purtat de noi, ne va duce pe noi, cei ca-re Îl purtăm, în Ierusalimul cel ceresc, ca Cel ce poartă toate. Să-L o-dihnim pe Domnul prin desăvârșita supunere față de El. Vedeți cum mânzul asinei, care nu fusese încă învățat cu frâiele, merge lin sub Domnul, Care a șezut atunci pe el pentru prima dată! Aceasta închipuie acea ascultare și acea bună rânduială de care trebuie să facem dovadă în viața noastră. Să păzim dogmele, să plinim poruncile, să ne sfințim și să ne schimbăm la față prin Tainele și prin rugăciunile Bisericii, fără nici o cugetare de-șartă și samavolnică, cu simplitatea copiilor ce L-au întâmpinat pe Domnul cu laude.

Ce am făcut în toată vremea acestui post, altfel spus ce fac cei care postesc, se spovedesc și se împărtășesc? *Îndreaptă lucrul pentru care au avut nefericirea să se lipsească de Domnul, pe Care Îl poartă. Domnul S-a dat jos de pe ei.* Ei se pleacă iarăși cu smerenie sub jugul Lui și Îl primesc asupra lor și în ei. Iată o nouă întorsătură a gândurilor despre însemnătatea zilei de astăzi! Sfânta Biserică, adunându-ne acum după lucrările curățitoare, îndreptătoare și sfințitoare pe care le-a săvârșit asupra noastră, vrea să ne arate pe toți purtători de Hristos și purtători de Dumnezeu. Așa să ne și arătăm, și să facem dovada că suntem gata, cu toată osârdia inimii, să ne arătăm astfel întotdeauna.

Toți avem de înfruntat o sumedenie de ispite. Vor trece câteva zile, vor veni zile luminate. *Cum să facem să ne purtăm, în așa fel încât Domnul să nu Se dea jos de pe noi, neputând să șadă pe noi tihnit din pricina neorânduielii stăpânite de porniri a simțămintelor, cuvintelor și faptelor noastre?* Ca să nu se întâmple așa ceva, ni se amintește de nestatornicia iudeilor și de acum înainte ni se înfățișează întregul tablou al pătimirilor Domnului, pentru ca atât printr-una, cât și prin cealaltă, să fim aduși la hotărârea tare ca moartea de a-I fi credincioși pentru totdeauna în toate. Trebuie să formăm și să păstrăm tăria hotărârii. Ce-i drept, viața creștinească, plăcută lui Dumnezeu, este cu precădere o viață a inimii. Și *Domnul cere ca inima să ia parte în toate.* Te rogi? Roagă-te cu inima. Dai milostenie? Dă cu durere în inimă. Postești? Postește cu dorința să te jertfești Domnului. Tocmai asta cere Domnul atunci când spune: „Fiule, dă-Mi inima ta!”.

Așadar, fraților, fie că ne oprim cu gândul asupra însemnătății praznicului în sine, fie că o facem asupra legăturii dintre el și ceea ce îi premerge și îi urmează, din toate părțile auzim o singură lecție: *„fii credincios până la moarte”.* Deci să-I răspundem Domnului: *„Vom fi și vom rămâne toți, îndemnându-ne unul pe altul”.* Să fie această stâlpare vie, ce odrăslește în pământul inimii și acolo înflorește, pe care să o și aducem acum prinos în cinstea Domnului, Care intră sărbătorește în Ierusalim ca să pătimească și să moară de bunăvoie pentru noi. Amin!

AMINTIRI DE PAȘTI

Am lansat o provocare mai multor frați: să relateze câteva amintiri din copilăria lor, legate de Paști. Această călătorie printre oameni și fapte le-a adus și ne-a adus puternice emoții. Citind amintirile lor, trăim și noi alături de copiii care au fost cândva sau ne aducem aminte de propria copilărie. Iar dacă o parte dintre noi nu avem astfel de amintiri, căci am trăit la oraș, într-o perioadă în care nu toți aveau curajul să meargă la biserică sau poate nici dorința, și dacă vom reuși să trecem peste propriile dureri, de atunci și de acum, poate vom afla – căci trebuie să fi fost – măcar o clipă de bucurie tainică și sfântă, a copilului din noi, pentru care să mulțumim lui Dumnezeu. Întoarcerea în timp să ne fie prilej de a ne bucura cu toată inima, de a dori cu toată inima, de a crede din toată inima, precum pruncii... Am presărat în paginile următoare aceste amintiri.

DE PAȘTI, la ciobanii din *Jina Sibiului*

Copilăria am petrecut-o într-un sat de munte, unde oamenii se ocupau cu creșterea animalelor, oile fiind pe primul loc. Viața se desfășura într-un ritm bine stabilit, fiind situată în Mărginimea Sibiului, la granița cu Țara Românească. *Erau oameni cu frică de Dumnezeu, credincioși și foarte dârji,* care pentru a-și apăra credința, unii dintre ei au trecut în Țara Românească atunci când ungurii puneau presiuni de a trece la greco-catolici, doar cu animalele și familia, lăsând casă și moșii și stabilindu-se în satele de peste munți. Poate așa se face că atunci când au venit comuniștii, obiceiurile și credința nu au avut prea mult de suferit. Posturile erau ținute aproape de toți, pentru a se spovedi și împărtăși de Paști. Noi, copiii care eram până în clasele primare, ne spovedeam în grup; preotul ne întreba ce păcate am făcut, iar noi răspundeam tare: da sau nu.

Traiul era unul simplu, la fel și mâncarea: cartofi, fasole și varză erau cele ce mâncam pe perioada Postului. Pretențiile erau puține. *Ce bucurie era când mama începea curățenia de Paști în casă! Nu mai aveam răbdare ca să vină Paștile odată*. În Sâmbăta lui Lazăr, noi, copiii, mergeam și *culegeam mâțișori pe care îi duceam la cimitir*. O parte îi lăsam la troița Maicii Domnului, iar ceilalți îi duceam la mormânt, la cei din fa-milie. În Săptămâna Patimilor mergeam la Denii, iar în Joia Mare la cele 12 Evanghelii și făceam metanii la Cruce, pe care părintele o scotea din Altar. În Vinerea Mare mergeam la Prohod și „treceam pe sub Domnul", așa ziceam. Cele două biserici din sat erau neîncăpătoare în acele zile. Preot era părintele Buzia, om cu frică de Dumnezeu și cu viață sfântă și de o bunătate rară. La fel și preoteasa, cu care a avut 8 copii; toți au ajuns preoți și preotese.

Pregătirea pentru masa de Paști era simplă, dar eram toți foarte bucuroși în jurul mamei, care vopsea ouăle în coji de ceapă, în cuptor făcea pâine și împletea colaci, făcea cozonaci, iar din aluatul de cozonaci pregătea „hencleșe" pe care, de Paști, le împărțea la săraci în biserică. Mielul îl pregătea sâmbăta, ciorbă și tocană. Seara ne spălam și ne puneam la culcare; mama spăla podeaua cu apă fiartă să fie albă, iar apoi punea preșuri pe care le țesuse din zdrențe. Ce frumos era când ne trezeam!

Slujba Învierii începea la 4 dimineața, urmată de Sf. Liturghie. Ne îmbrăcam în hainele noi pe care ni le cumpărase și mergeam toți la biserică. Eram tare bucuroși! Către ziuă ni se făcea somn, apoi când se termina Liturghia luam Paști, care se sfințeau în Joia Mare. La Înviere erau puse în castroane, cu mult vin, și fiecare lua cu lingura și zicea „Hristos a înviat!", iar cel care împărțea Paștile răspundea: „Adevărat a înviat!". *Cei care erau plecați cu oile la drum, luau muguri de pomi în loc de Paști*.

A doua zi toți oamenii *se îmbrăcau cu haine românești, iar bisericile erau arhipline.* După slujbă, în sat era mare forfotă și oboseală. Un colac era dus de fin la nași musai. Toți tinerii căsătoriți de la Paștile trecut strângeau vase, așa era obiceiul, și nu erau puțini, căci copii încă se făceau. *Câte nunți aveai, atâtea vase trebuia să duci de Paști*, iar tinerii căsătoriți puneau masă pentru cei ce le aduceau vase.

În jurul bisericii era format un grup de femei credincioase, care contribuiau la tot ce era necesar la slujbe și la curățenie. În fruntea lor era *Lița Oană, care cânta la strană îngerește, cunoștea toate slujbele, avea viață curată, iar bărbatul ei era crâsnic.* Nu au avut copii, dar au avut viață aleasă. Acum are aproape 100 de ani. Când eram în clasa a VII-a, ea ne-a învățat *o piesă pe care am prezentat-o la biserică – „Mironosițele"*. A fost foarte frumoasă și oamenii ne-au chemat să mergem la ei acasă să o prezentăm.

Când părintele Buzia a ieșit la pensie, a fost jale în sat. Dar Dumnezeu ne-a adus tot preot bun, pe părintele Pavel care a fost binecuvântat de Părintele Arsenie când era copil în fașă. *Părintele Arsenie i-a zis: „Să trăiești, Pavele, că tu vei ajunge preot!"*. În Postul Paștilor, părintele Pavel a strâns mai mulți copii și ne-a învățat să cântăm Prohodul în cele trei stări. Ce bucuroși eram!

Acum cu traiul cel bun, tradițiile s-au lăsat, oamenii au plecat după câștig prin țară și au rămas doar amintirile...

Maria, jud. Sibiu

CUVÂNT LA PĂTIMIRI
al Sf. Ioan Gură de Aur

„Eu sunt prietenul tău, capul tău, sunt fratele tău, soră, mamă, toate, și nu voiesc alta decât să fii și tu prietenul Meu. Eu am fost sărac pentru tine, cerșetor pentru tine, am fost răstignit pentru tine, am fost pus în mormânt pentru tine, în cer mă rog Tatălui pentru tine și am venit pe pământ ca mijlocitor pentru tine la Tatăl. Tu ești Mie totul, frate împreună moștenitor, prieten, membru."

Ce dorești mai mult ? Pentru ce te tragi îndărăt de la Acel ce atât de mult te iubește ? Pentru ce lucrezi tu numai pentru lumea aceasta ? Pentru ce torni tu apă într-un vas fără fund ? Căci aceea face cel ce lucrează pentru lumea cea de acum. Pentru ce voiești tu să apuci focul și să abați aerul ? Pentru ce alergi în zadar ? Toate au sfârșitul lor; arată-mi, deci, și sfârșitul râvnei tale pentru lume. Dar tu nu poți aceasta. Toate sunt deșertăciune. Să mergem la morminte; arată-mi pe tatăl tău, arată-mi pe nevasta ta cea moartă. Unde este cel ce purta haine împletite cu aur, cel ce ședea în trăsură pompoasă, cel ce avea putere pe viață și pe moarte ? Eu nu văd nimic alta decât oase și viermi. Toate acelea sunt pulberi și vis și umbră, un chip sec, ba nici măcar un chip.

Să dea Dumnezeu ca la sfârșit numai acesta să fie răul. Cinstea, traiul cel bun și bogăția sunt, negreșit, aici numai o umbră, dar cele ce au fost legate cu ele, cele ce au urmat din ele: zgârcenia, desfrânarea, acestea nu sunt umbre, ci sunt scrise în cer, fie cuvinte, fie fapte. Cu ce ochi vom privi noi la Hristos în Ziua Judecății ?

JOIMARI în Oltenia *și cinstirea morților*

Sfintele Pasti le-am sărbătorit invariabil la bunicii dinspre tata, la țară, într-un sătuc pierdut printre dealuri, în sudul județului Gorj, numit Urda de jos, de când mă știu și până în studenție. Abia așteptam acest prilej de bucurie și această sărbătoare! De ce? Pentru că ne înnoiam (tot timpul aveam haine și pantofi noi!). Pentru că mă reîntâlneam cu prietenii mei (care nu erau puțini, pentru că mai toți cei din generația mea veneau în Vacanța de Paști la bunici!) Pentru că mă reîntâlneam cu tradițiile oltenești, păstrate de generații, pentru cea mai mare sărbătoare a creștinătății!

Săptămâna Patimilor o am în memorie de când mă știu cu post aspru și mers la biserică. Bunicul meu era țârcovnic (cântăreț la biserică)- alesese să facă acest lucru după ce a ieșit la pensie, din dragoste și evlavie pentru Dumnezeu! Și mereu, atunci când timpul îi permitea, ne citea din Viețile Sfinților sau din cărți de rugăciuni- chiar dacă uneori sora mea și cu mine protestam pentru că nu înțelegeam pe atunci foarte multe și ni se părea „plictisitor".

În pregătirile de Paști ocupa un loc de cinste văruitul sau „spoitul" casei. Toate gospodinele din sat se ocupau temeinic de acest aspect ca să-și primenească nu numai trupul și sufletul, dar și casa. Apoi, în Săptămâna Mare, pe lângă mersul obligatoriu cu mic cu mare la Denii, mai ales la cele de miercuri și joi, se mergea la spovedit, pentru a ne putea „griji" (împărtăși) în ziua de Paști.

Îmi aduc aminte că într-un an, în seara de Miercurea Mare, unul dintre tineri a scos un casetofon la poarta sa și s-a format ad-hoc o „minidiscotecă" la care au participat destul de mulți din tinerii satului, care nu au mai venit la Denie. Părintele ne-a chemat pe toți la spovedit în ziua următoare- și ne întreba numai dacă am fost la discotecă sau la biserică și cu o seară înainte! Și ne-a „săpunit" un pic pe cei care fusesem la dansat!

Gospodinele se mai ocupau de pregătitul cozonacilor, făcutul sarmalelor și, cel mai important, roșitul ouălor. Casa se umplea de un miros îmbietor când stăteau cozonacii la dospit în cuptorul sobei. Îmi amintesc că, atunci când aveam vreo 10 ani, așa de frumos mirosea că, deși știam că trebuie să țin post, m-am furișat și am băgat mâna în tava de cozonac și am înghițit pe nemestecate o bucată de aluat! Bunica s-a mirat de ce acel cozonac nu a crescut, dar am tăcut mâlc si nu i-am spus niciodată!

Roșitul ouălor se făcea de obicei în Joia Mare (sau *„Joimari"*, cum se spunea pe la noi) și se foloseau coji de ceapă și nelipsitele frunze de leuștean, sau pătrunjel, pentru a „împodobi" ouăle. Tot la Joimari, seara, aduceam bețe de boji uscate, și făceam focul în curte. *În jurul focului puneam scaunele de la masa mică rotundă. Se cinsteau astfel morții* care, credeau bunicii mei, veneau la foc și stăteau pe scaune în jurul focului.

Îmi aduc aminte cum Sfintele Paști se împărțeau cu o lingură de lemn, adică fiecare primea câte o lingură direct în gură. Pentru asta era responsabil bunicul meu. Și într-un an a avut o lingură mai mare decât cele obișnuite, cam ca aceea cu care se mestecă în magiun, și a fost un amuzament total printre noi, copiii, care trebuia să deschidem gura atât de mult că ne dureau fălcile! După ce luam Sfintele Paști, era obligatoriu să mestecăm o frunză de leuștean, nu știu de ce! Și nu aveam voie să dormim în Ziua de Paști pentru că, ne zice bunicu', „vine iaca-cui și fură Paștile". Și nici usturoi nu aveam voie să mâncăm în acea zi, pentru că „se împut Paștile".

Mâncarea tradițională la noi era ciorba de găină, sarmalele, turta de mălai, carne de porc din untură de la garniță (găleată), cozonacii. Rar tăiau un ied pentru că, deși bunicii mei creșteau capre, nu puteau suporta zbieretele iedului la tăiere. Mai bine îi vindeau.

Când veneam de la biserică trebuia să călcăm pe o brazdă de iarbă pusă la ușa de la intrare. O mare sărbătoare era Marți, după Paști, când se „slobozeau Păresimile". Atunci se venea cu mic cu mare la Sf. Liturghie. Toate familiile din sat veneau cu mese și coșuri cu mâncare, colaci, vin și țuică și le întindeau în curtea bisericii. După slujbă, ieșea Părintele și binecuvânta mâncarea de pe fiecare masă, colacii cu „împărțituri" și citea pomelnicul fiecărei familii. Apoi, ca-re mai de care, te îmbia să mănânci la ei sau să primești un colac. *Era așa o atmosferă frumoasă, de comunitate unită. Măcar o îmbucătură trebuia să iei de la cel care te chema*. Îmi amintesc că atunci când aveam poate în jur de 8-9 ani, sora mea, cu 3 ani mai mică, a dat o tură pe la toate mesele din curte, a văzut cine are farfuriile cele mai frumoase, și nu s-a mai dat dusă de la acea masă. Pentru ca mâncarea o primeai cu tot cu vasul în care ți se oferea...

Iar după amiază, cam de pe la ora 6:00, se aduna taraful de lăutari (majoritatea erau de la noi din sat) în centrul satului, nu departe de Sf. Biserică, și începeau să cânte muzica tradițională din Oltenia. Toată lumea din sat venea la acest eveniment care dura până la 10-11 noaptea. Femeile și bărbații mai în vârstă veneau îmbrăcați tradițional. Acolo, în satul bunicilor mei, am învățat să admir și să apreciez tradiția noastră care, din păcate, încet, încet se destramă.

Ileana, jud. Gorj

OBICEIURI LA UCRAINIENI

Slujba începea pe la 3 dimineața și pe la 9 era gata, cu tot cu Liturghie și sfințirea Paștilor. Oamenii din tot satul puneau în jurul bisericii coșuri pline, acoperite cu acoperăminte brodate cu flori (iar înăuntru erau bunătăți: pască, șuncă de porc – la noi nu se mânca miel -, ouă vopsite, o sticlă de vin, un miel făcut din unt și o lumânare – și fiecare se silea să aibă coșul cât mai frumos), lăsând pe cineva din familie lângă coș în timpul slujbei. Era foarte frumos

Momentul cel mai important din copilăria mea, era vacanța de Paști. Era cea mai așteptată vacanță. Bagajul pentru a pleca la bunica mea era pregătit cu multe zile înainte.

Pregătirile pentru Sărbătoarea Învierii începeau cu serile în care participam la slujbele Deniilor și în care, *bunica mea*, Ana, mama tatălui meu, *avea grijă în fiecare an, să mă spovedesc pentru a mă putea împărtăși la Sf. Liturghie din noaptea Învierii*. Bineînțeles, participarea la slujba Deniilor era parte din firescul Săptămânii Mari și, nu pot să neg, era și un prilej pentru ne întâlni nepoții satului și a pune la cale detalii legate de cine bate toaca și cine trage clopotele în Noaptea Sfântă și bineînțeles, când ne vom mai întâlni pe ulițele satului, pentru bucuria ciocnirii ouălor roșii (care tot timpul erau doar roșii). Legat de ouăle roșii, bunica m-a învățat, încă de când eram școlar în clasele primare, să vopsesc ouăle în palmă, și tot timpul acest lucru îl făceam în Vinerea Mare, pe la ceasul al 4-lea. Tot ea, mi-a explicat *de ce le vopsim între palme: pentru a pătimi și a simți și noi, măcar în parte, durerea pe care Mântuitorul a avut-o în momentul pironirii Sale pe Sfânta Cruce*. Iar bucuria de a participa la pregătirea bucatelor, se împletea cu mirosul ce punea stăpânire peste odaia bunicii, locul unde păstram cozonacul, pasca și ouăle roșii. Din când în când, ca un copil ce eram, mergeam în odaie, pentru a le mirosi îndeaproape, fiind ademenit de aspectul lor, dar conștiința că postul nu s-a terminat, mă întărea în lupta cu ispita de a nu gusta din ele, încă. Iar vopsitul ouălor în palmă, a devenit o tradiție la noi familie.

ZIUA ÎNVIERII, *pentru care trăim și alergăm un an întreg*

Slujba Prohodului, mi-a rămas la suflet... A lipsi de la cântarea Prohodului era ceva de neimaginat ... *simțeam că nu pot aștepta Paștele fără a cânta Prohodul*, fără a înconjura Biserica cu lumânarea în mână, fără a vedea cum tot satul cântă cântarea de îngropare a Mântuitorului.

Terminând de pregătit cele ale Martei, care erau bine rânduite de-a lungul întregii săptămâni, plecarea la Slujba Învierii era plină de emoție... întâlnirea pe ulițele satului cu toți sătenii și implicit cu nepoții lor, îmi inducea sentimentul că toată suflarea merge să prăznuiască și să se bucure de cea mai mare minune a lumii. Iar vestea că vom primi Lumină din Sfânta Lumină de la Ierusalim, mă făcea să mă întreb, dacă, cu adevărat sunt vrednic de acest lucru. Iar momentul Împărtășaniei era și mai emoționant... *Bunica îmi spunea că Împărtășirea din noaptea Învierii este cea mai importantă* – trebuie să menționez că am crescut cu tradiția rarei Împărtășanii, adică doar în cele patru posturi de peste an, și... cam atât. Iar momentul înconjurării Bisericii și minunatul dialog dintre preot si credincioși cu salutul pascal, mă făcea să conștientizez că aceasta e ziua pentru care am postit cele 40 de zile, pentru care am făcut curățenia generală în casa bunicii mele, pentru aceasta am îmbrăcat cămașa albă cea mai bună și că... pentru Ziua Învierii trăim și alergăm un an întreg: pentru a ne întâlni, trecând prin Săptămâna Mare, cu Hristos cel Înviat!

Tudor, jud. Bacău

DURERE...

• În copilăria mea, am fost deportați în Bărăgan. Mama lucra la spital în satul acela. Tata era deținut politic. Eram 6 copii. Biserica era în alt sat, la 5 km. distanță. Posteam vineri post negru, de fapt posteam și așa, zilnic... Aveam o singură capră și ne băteam pentru laptele ei... Dar, din toată sărăcia, Măicuța mea pregătea ceva bucate. Ouă vopseam cu coji de ceapă și frunze de pătrunjel. **Dar sărbătorile... Ah... erau și luminoase, pentru că ne adunam toți puii, cei șase, sub aripile mamei.** Cântam „Hristos a înviat". Mama, scumpa noastră mamă, avea o voce dumnezeiască, îngerească, ce ne alina durerile sufletești. Apoi o tot o întrebam pe mama: dar tata unde e? De ce nu vine? Mai trăiește? Mama era o femeie puternică, curajoasă. Ne alinta, ne încuraja și ne îndemna să ne rugăm lui Dumnezeu ca tata să se întoarcă cu bine. Rugăciunile noastre, ale unor copii nevinovați, au fost ascultate de Hristos Dumnezeu și tata s-a întors... după 8 ani și ceva. Numai credința puternică, insuflată de mama, ne-a salvat de la multe necazuri. (***Oltea, din Bărăgan***)

• Mama îmi povestea că **de Paști nu aveau voie să meargă la Biserică**, iar dacă aflau autoritățile, erau bătuți. Așa a pățit ea într-un an când era fetiță și a dus-o bunica la biserică – bunica nu se temea, mergea oricum pe ascuns. Dar au aflat că mama a mers și, a doua zi la școală, învățătoarea a bătut-o cu nuiaua peste mâini, în fața tuturor. Dacă vedeau că are cruce la gât, i-o luau. Iar când am fost eu copil, deja aveam voie să mergem la biserică. Înainte de aceasta o ajutam pe mama la curățenie și mâncare (mai puneam degetul pe ascuns să gustăm...), iar în noaptea de Paști mergeam cu toții la biserică, la Înviere și Liturghie. La noi Împărtășania era de două ori în Postul Mare, dar nu de Înviere. Mergeam cu un coș plin (miel, ouă roșii, caș, pască cu brânză care avea deasupra o cruce împletită) și după ce erau sfințite, acasă se mânca întâi din ele, apoi din restul bucatelor. (***Tatiana, Basarabia***)

... ȘI BUCURIE

• De la slujba Învierii veneam acasă cu lumânarea aprinsă și mergeam cu lumina în toată casa, iar lumânarea ce rămânea se aprindea atunci când era furtună pentru a liniști vijeliile, lucru pe care îl fac și astăzi. Când am crescut un pic mai mare am fost de sfintele sărbători pascale la țară, în comuna Conop unde, în noaptea Învierii, sătenii se urcă pe deal la cimitir și aprind lumânări pe mormintele rudelor adormite, parcă pentru a sărbători împreună, iar pe deal se creează o priveliște deosebită. În timpul copilăriei sărbătorile erau ocazia de a petrece timpul în familie, de a prepara și a savura împreună bunătăți. Bineînțeles o activitate plăcută era schimbul de ouă încondeiate cu alți copii din vecini sau la biserică și ciocnitul lor. Și astăzi bucuria cred că a rămas, deși trecută prin multe metamorfoze în urma experiențelor de viață, sper că înțeleg mai bine semnificația fiecărei sărbători și am nădejdea ca să dobândesc bucuria adevărată. Hristos a înviat! (***Ionela, jud. Arad***)

Să lepădăm lenea departe de la noi și să întâmpinăm pe Hristos, Mirele Cel fără de moarte, cu făclii luminoase și cu cântări!
(Denia de Luni seara)

Lenea cu care trebuie să luptăm în SĂPTĂMÂNA MARE

Acesta este un ultim apel al Duhului Bisericii, care se face sufletului tot timpul, dar cu atât mai mult înaintea Patimilor Domnului și Învierii Lui. Ce este această lene? Ea face parte din urmările căderii omului în păcat. *La cădere, sufletul și trupul lui au fost infuzate de mândrie și de zăbăvnicie, de lene, ca un fel de venin care l-a paralizat sufletește*, un adevărat venin, căci este al șarpelui-diavolul. Fiind în această stare după cădere, oamenii trăiesc așa în majoritatea vieții lor.

Această lene nu se referă în primul rând la a-ți face datoria față de casă, familie, serviciu, societate. Aici lenea se propagă în plan secundar. *Principala lene se manifestă în suflet, în atenția pe care trebuie să o avem tot timpul pentru Dumnezeu și față de Dumnezeu*, în a ține mintea ațintită la Dumnezeu, în a ne aduce aminte pururea de Dumnezeu, în a ne vedea păcatele pururea și a le plânge, a ne pocăi, a ne schimba cugetul, a fi atenți să ne aducem aminte de toate poruncile lui Dumnezeu și a vedea pe care le-am încălcat, a ne întoarce de la orice cădere și fărădelege. Aceasta este lucrarea cea duhovnicească care izvorăște din această atenție și căutare, din această lucrare a inimii și hărnicie a duhului. Iar dacă nu se împlinește lucrarea, lenea se va propaga și în ce privește facerea rugăciunilor, a canonului, participarea la slujbe, metaniile, ostenelile și asceza postirii.

Condacul Canonul cel Mare vorbește tocmai despre această lene: „Suflete al meu, suflete al meu, scoală! Pentru ce dormi?" Aici se referă la lenea, lentoarea și amorțeala pe care o dă păcatul. La *reveria și visarea mincinoasă în care ne lăsăm zăcând cu sufletul și cu cugetul* și din care trebuie să ieșim la realitatea și la lumina zilei celei neînserate a lui Dumnezeu!

Este cu putință să participăm la toate Deniile din Săptămâna Mare și totuși să avem lene duhovnicească, pentru că *lenea se referă în primul rând la intensitatea cu care participăm la rugăciune, iar nu la extensivitatea ei*. Putem să fim prezenți la multe slujbe, să facem multe rugăciuni și acasă, dar să avem încă destul de multă lene sufletească, adică să nu mergem în profunzime, să nu ne ostenim ca să trăim cu adevărat, să nu ne silim a ne impropria cuvintele rugăciunilor și ale slujbelor, ci să treacă pe lângă noi.

Ar trebuie să cerem lui Dumnezeu să scăpăm de această lene, căci Mântuitorul și zice, mustrându-i pe cei doi ucenici, Luca și Cleopa, pe drumul Emausului: „O, nepricepuților și zăbavnici cu inima ca să credeți toate câte au spus prorocii!" (Lc. 24, 25). Zăbăvnicia înseamnă nelucrare în Domnul și netrăire duhovnicească a inimii noastre, înseamnă lene în a te implica, a trăi la intensitate, a iubi cu intensitate, a păstra credința, fiind atenți la tot ce facem, la poruncile lui Dumnezeu și la toți cei din jurul nostru. Se spune că nu există boli, ci bolnavi. Așadar cu fiecare trebuie să ne purtăm într-un anumit fel, care corespunde firii acelui om și modului de a fi, în așa fel încât să-i odihnim, să le arătăm dragoste, să nu-i smintim, să nu-i întărâtăm, să nu-i chinuim.

Săptămâna Mare oferă în fiecare zi un câmp de cugetare și gândire, de pocăință, dat de Biserică. Astfel, în prima zi e pilda smochinului și a Dreptului Iosif cel preafrumos; în a doua zi, pilda celor zece fecioare; apoi pilda femeii care a spălat picioarele Mântuitorului, dar și vânzarea lui Iuda; în Joia cea Mare – Cina cea de Taină; Vineri – Pătimirea și Moartea Mântuitorului, iar Sâmbăta Mare – odihna Dumnezeului nostru. Iar după Înviere, trebuie să avem grijă în continuare la lene, adică trebuie trăit cu Hristos în bucuria Învierii. *Această bucurie nu rămâne pur și simplu, ci trebuie hrănită și susținută cu cuget conștient, cu hotărâre și atenție*. Ea trebuie reînnoită mereu, cu dorința de a rămâne cu Domnul, de a ne bucura, după cum ne-a poruncit El.

Preot Ștefan

Vin Paștile! Asta știam când eram copil! Veneau Paștile! Se făcea curățenia de primăvară! În casă! În curte! În grădină! Curat! Curat! Curat! Ni se luau câteva lucruri noi, eram îmbrăcați cu ele și mergeam la biserică! Și apoi ciocneam ouă! Cam asta țin minte de când eram mic! Dar odată am făcut Paștile la nașii mei din Câmpulung-Muscel și acolo am participat la prima Slujbă a Deniei din viața mea! **A fost prima dată când am aprins o lumânare și am stat cu ea aprinsă în toată seara!** Nu mai țin minte care denie era, dar mi-a rămas în minte imaginea micii bisericuțe (azi închisă), Biserica Sf. Spiridon, care era înconjurată de credincioși cu lumânări în mână. O mulțime de lumânări aprinse, lume multă! Nu mai văzusem așa ceva până atunci! Multă vreme m-a urmărit acea imagine, dar de la o vreme a trecut la amintiri uitate, până mai ieri, când am fost rugat să scriu o amintire din copilărie, legată de Sărbătorile Pascale.

P.S.: Sf. Spiridon este Sfântul meu ocrotitor! Nu am știut acest lucru până nu am ajuns aici, la Bisericuță și am făcut primul drum în Sf. Munte Athos! Pe tot parcursul acelui drum și de atunci încoace, până în prezent Sf. Spiridon m-a urmărit și m-a ocrotit! Slavă lui Dumnezeu! (***Viorel, jud. Argeș***)

Pacea şi bucuria zilelor de Paşti *din satul bunicilor*

Paştile, alături de Crăciun sunt sărbătorile care îmi trezesc cele mai frumoase amintiri despre copilăria mea. Erau sărbători pe care le petreceam întotdeauna la Târnova, în casa bunicilor mei, Gheorghe şi Elena, mama Nuţa şi tata Giţa, cum le ziceam eu.

În sâmbăta lui Lazăr, dinaintea Floriilor, plecam cu mai toţi băieţii din sat, însoţiţi de crâsnicul bisericii, baci Giorgiţă, la râul de la marginea satului, la vale, cum ziceam noi, pentru a tăia salcie. Ajungeam cu ea la biserică în timpul Vecerniei, iar după Vecernie, toţi copiii care am dus salcia împreună cu mulţi alţi credincioşi aşteptam cu răbdare şi emoţie sfântă la rând pentru a ne spovedi. *În ziua Floriilor ne cuminecam*, adică ne împărtăşeam cu Trupul şi Sângele Domnului şi împărţeam în timpul slujbei, împreună cu ceilalţi copii cu care am adus salcia de la râu, crenguţele firave, în mâinile fiecărui credincios. Când ajungeam acasă, *bunica făcea o cununiţă frumoasă din salcia adusă de la biserică şi o punea pe gâtul sticlei cu Aghiasmă Mare şi acolo o păstram un an de zile*.

Mă învoiam de la şcoală pentru a putea fi în casa bunicilor încă din primele zile ale săptămânii Patimilor, deoarece pentru mine Paştile au fost totdeauna legate de casa bunicilor. „Tovarăşa" mea dirigintă de la oraş, doamna profesoară Pătruţ Emilia, care era şi ea o femeie credincioasă, dar aşa, mai în ascuns, îmi zicea când mă învoiam de la şcoală la începutul Săptămânii Mari: *„Ştiu că mergi la biserică la Denii, dar du-te la ţară la bunici, că acolo nu ştie nimeni de tine"*.

În timpul Săptămânii Mari, cum o numeau bătrânii, de dimineaţa şi până la asfinţitul soarelui îi ajutam pe bunici la înnoirea gospodăriei: văruiam pomii, vopseam gardul de la uliţă şi bordura din jurul casei („giura" cum îi zicea bunica). Bunica văruia încăperea în care stăteam *„că vin Paştile şi trebuie să ne găsească pregătiţi şi cu casa curată"*, zicea bunica. Bunica văruia şi muruia (dădea cu argilă pe vatra casei) până şi în căsuţa mică din curte, unde era cuptorul, unde ea cocea atâtea bunătăţi pentru Paşti: pâinile mari de casă cu coajă aurie, plăcintele scoase de pe vatra cuptorului în Sâmbăta Mare şi câte şi mai câte bunătăţi. În Săptămâna Mare, pentru că era post, tot aici, în vatra cuptorului, bunica ne făcea cocoşi (pop corn) în ciur (un instrument special în care punea porumbul pentru a se face din el floricele, pe flăcările de pe vatra aprinsă a focului).

În fiecare seară, însoţit fie de bunica, fie de bunicul, porneam spre biserică, de cum auzeam clopotul „trăgând de slujbă". Erau Deniile Săptămânii Mari.

Toată Săptămâna Mare *tare-mi plăcea să mănânc cartofi fierţi, „croampe întregi" cum le ziceam şi „papă de măcriş", adică un sos de post cu apă, măcriş şi făină. Era cea mai bună mâncare din Săptămâna Patimilor.*

În Joia Mare dimineaţa mergeam la biserică că era Liturghia la care *„se băgau Paştile în biserică"*, adică se aducea pâinea şi vinul pentru Paşti, de către familia care dădea Paştile în anul acela. Joi seara ascultam Sfintele Evanghelii ale Pătimirilor Domnului cu o lumânare în mână şi veneam tare trist acasă, pentru că ştiam că Domnul e acum mort pe Cruce pentru păcatele noastre. Din seara aceasta nu mai sunau clopotele până la Înviere, ci doar bătea toaca. Şi toată ziua de Vineri şi Sâmbătă curtea bisericii era plină de copii care veneau să bată toaca. *Erau singurele zile din an când se bătea toaca la biserică.* Aşa era tradiţia la noi în sat. Şi dacă murea cineva în Vinerea sau în Sâmbăta Mare, nu se trăgeau clopotele după mort, ci doar se bătea toaca. *„Clopotele nu se mai aud amu' până la Paşti* - zicea bunica – *că-i Domnu' pe Cruce*".

Vineri dimineaţa plecam cu bunica la Ceasurile Vinerii Mari (Ceasurile Împărăteşti), iar eu mai rămâneam puţin după Ceasuri, ca să pregătim cu femeile din sat şi cu crâsnicul bisericii, baci Giorgiţă, mormântul Domnului, pe care-l duceam în mijlocul bisericii şi-l împodobeam cu flori de liliac, iar pe el puneam multe ghivece de grâu încolţit. Când veneam acasă, bunica nu făcea nimic în gospodărie, că zicea: *„e Vinerea Mare şi azi nu se lucră"*, decât vopsea ouăle într-atâtea culori, dar cele mai multe roşii. Eu le împodobeam pe cât mă pricepeam cu abţibilduri colorate. Mi-aduc aminte că am fost într-un an la un prieten din vecini, Mihăiţă; ei erau de la munte (de la Văsoaia) şi mama lui, nană Zorinca, *împistrea ouăle roşii cu condeiul cu ceară*, desenând tot felul de flori şi forme geometrice. Am fost tare impresionat de cât de frumos ştia să împodobească ea ouăle.

În Vinerea Mare, seara, mergeam la Denia Punerii Domnului în mormânt şi la Prohodul Domnului. Erau mai toţi copiii din sat la biserică şi *făceau un foc mare în curtea bisericii* şi stăteau aşa, în jurul focului, aşteptând înconjurarea bisericii cu prapori şi cu Epitaful. Eu nu ieşeam cu ei afară la foc, că-mi părea că-i mare păcat să nu stai în biserică să cânţi Prohodul şi să asculţi slujba. Eram mai tot timpul lângă părintele din sat, părintele Teodor Păiuşan, ca să nu scap niciun amănunt din slujbă şi mă uitam ţintă numai la el şi-l ascultam ca pe Domnul. Şi părintelui îi era drag de mine şi mă ţinea numai lângă el, într-un stihărel alb, puţin peste genunchi şi cu un guleraş de catifea, aşa cum se îmbrăcau la noi în sat *diecii* (copii din Altar). La înconjurarea Bisericii cu Epitaful, eu eram lângă părintele, îmbrăcat diac cu cădelniţa, cădind uşor Sf. Epitaf, alţi copii îmbrăcaţi şi ei dieci duceau *ripidele* (obiecte liturgice asemănătoare praporilor, în formă de aripi îngereşti), iar cei mai mari duceau Sf. Epitaf. Bărbaţii scoteau la înconjurarea Bisericii Crucea cea mare din Altar şi toţi praporii din biserică, şi nu erau puţini, iar biserica era plină ca la Înviere. Şi *era în vremea comunistă, dar la noi la ţară nimeni nu ne oprea să mergem la biserică*. Veneam de la biserică Vineri, mai în noapte, pe la 11 seara. Şi eram mai cu nădejde, că ştiam că acuma Domnul Se pregăteşte de Înviere.

În Sâmbăta Mare de dimineaţa eram numai în jurul bunicii, ca s-o ajut la pregătirea pentru Paşti. Măturam trotuarele (aleile din curte), tăiam flori din rondourile din curte şi le puneam în camera de sus, unde-i aşteptam pe părinţii mei care veneau de la

Înainte de Sf. Paşti, în sâmbăta Floriilor, măturam pe „zoană", adică pe drum, cât era gardul casei de lung. Şi mergeam la cimitir să curăţăm mormintele. Se văruiau copacii toţi din livadă şi de-a lungul grădinii. La Sf. Paşti mama cu tata se zbăteau să ne facă hăinuţe noi, nouă, celor 3 copii - ori le cosea mama la maşină, ori ne cumpăra de la magazin. Şi încălţăminte nouă. Slujba de Înviere începea la 23.30 şi ţinea toată noaptea până la 5.30 sau 6. Se făcea Sf. Liturghie, biserica era plină. Ca datină, la biserică, în afară de aprinsul lumânărilor la morminte, se adunau ouă, pască, cozonac, câte un bănuţ, iar de la noi, cei ce veneam cu coşul de papură şi cu prosop alb la sfinţit pasca, cozonac, brânză sau caş, fiecare ce avea. Mai aduceam cu noi în coş păhar, slănină sau „clisă" , fasole şi un pumn de boabe de porumb la sfinţit. Ce se aduna de mâncare se dădea la toţi săracii din sat şi din alte sate, unde erau oameni săraci şi necăjiţi. Se făcea joc în sat cu trompete şi cu muzicanţi şi cu vârtelniţă, adică din acelea vechi de lemn, nu cum sunt acum moderne de fier. (***Silvia, jud. Botosani***)

Ouăle trebuie să ajungă să fie roşii în Joia Mare, cel târziu. În noaptea de Învierе, credincioşii aduc la biserică o mică parte din bucatele pregătite pentru masa de Paşti, pentru a fi binecuvântate de către preoţi, la sfârşitul Sfintei Liturghii (în jurul orei trei noaptea). În multe locuinţe, încă există obiceiul la prima oră a dimineţii, a stropirii feţei şi mâinilor creştinilor cu apa dintr-o cană, în care s-a aşezat deja un ou roşu, urmând ca ultimul din casă care se va stropi cu această apă să ia acea monedă din cana cu apă şi oul roşu (pentru un an îmbelşugat). În fiecare dintre cele trei zile de Paşti, creştinii ciocnesc la masa în familie, câte un ou roşu fiecare, în mod înlănţuit, de la un capăt la altul, iar cel care rămâne cu oul nespart, se crede că se va bucura de un an mai prosper decât ceilalţi. (***Daniel, jud. Bacău***)

TOCAŞII *din Ţara Moţilor*

Îmi aduc aminte şi acum cu mare drag şi cu o urmă de nostalgie de acele vremuri şi implicit obiceiuri. La începutul Postului Mare, *mama obişnuia să pună războiul, ţesea covoare, feţe de masă, ştergare care se puneau pe pereţi, deasupra icoanelor, preşuri din zdrenţe*; până la Paşti termina de ţesut.

Până şi noi, copiii, posteam. Bunicii mei aveau un rând de vase pe care le foloseau doar în post, acele vase nu au fost atinse de carne sau de mâncare de dulce. Întotdeauna mama, bunica dădeau cu var în casă, făceau curăţenia generală de Paşti, în casă şi-n ogradă, iar noi, copiii, săpam grădina cu flori, văruiam pomii; totul era curat, toate la locul lor.

În Săptămâna Patimilor, de obicei *miercurea, mergeam cu toţii la biserică pentru spovedit*, apoi pe loc ne şi împărtăşea părintele. Copii fiind, ne bucuram că de Paşti părinţii ne cumpărau haine noi. Femeile şi domnişoarele mergeau de sărbători în costume naţionale.

În Vinerea Mare vopseam ouăle. Era zi de post negru. Sâmbătă dis de dimineaţă, mama frământa cozonacul (era un cozonac atât de bun!) cu nucă, rahat, şi plăcintă cu brânză, coapte în cuptorul de pâine din şopru (magazia de lemne). Tot în cuptor făcea şi friptura de miel, pe care îl tăia tata sâmbătă dimineaţă. Drobul şi ciorba de miel erau nelipsite de pe masa de Paşti. Tot sâmbăta, unul din noi, copiii, *mergeam după Sf. Paşti, puse într-o cană nouă, care avea un capac adaptat, din coajă de pâine, şi care era înfăşată într-o batistă mare, albă.* O aduceam cu mare grijă, să nu se verse nicio picătură (mama, ca să ne facă mai atenţi, ne zicea că dacă se varsă vreo picătură, nu mai apucăm ziua de Paşti).

În marea zi de sărbătoare, dar şi în următoarele zile, cu toţii mergeam la biserică. După aceea ne înfruptam din bunătăţile pregătite. Apoi *mergeam în vizită la bunici, care locuiau pe deal, la vreo 2 ore de mers pe jos*. Petreceam împreună: bunici, copii, nepoţi. Atunci şi acolo timpul avea o altă dimensiune. Nu degeaba se spune că veşnicia s-a născut la sat...

Un alt obicei era *„tocaşii"* sau „hoţii", adică un grup de băieţi necăsătoriţi, în număr impar (7 sau 9). Ei se organizau cu cele necesare pentru a puşca, aveau ţevi de 1,5-2 metri (în trecut foloseau carbid, acum butelii de gaz). Ei primeau în custodie toaca, pe care o băteau des, alternând cu aceste împuşcături. Uneori, un „prieten" reuşea să le fure toaca. Atunci ea trebuia găsită şi răscumpărată. Acest program dura de sâmbătă după-masă, până luni după Sf. Liturghie. După aceea se pregăteau de joc (horă ţărănească), îmbrăcaţi în straie populare, cu pălării negre. Era o trupă de muzicanţi care îi însoţea şi aşa plecau de la biserică, în frunte cu părintele, spre locuinţa acestuia, unde erau aşteptaţi de dna preoteasă şi fetele lor, cu prăjitură, ouă roşii. Le cântau câteva cântece, apoi *porneau din casă în casă, invitau pe gazde la horă* şi primeau bani. Acest grup de tocaşi avea un „şpan", care îi însoţea şi era un fel de cap de ceată, fiind mai în vârstă şi căsătorit. Spre seară se retrăgeau la căminul cultural unde petreceau după lunga perioadă de post, în care pe vremuri nu se auzea muzică, iar nouă mama ne spunea că nu-i bine să ne îmbrăcăm atunci în haine ţipătoare la culoare (roşu de exemplu.). Aşa era pe vremea copilăriei mele de Paşti.

Doina, jud. Alba

Paștile copilăriei mele au fost pline de bucurie! Și această bucurie începea cu primele zile ale Postului Mare, pentru că *la mine în sat era obiceiul ca aproape în toate serile Postului Mare băieții să bată toaca în curtea bisericii sau acasă*, cei care aveau. Deși nu eram băiat, l-am rugat pe tata să-mi facă toacă, spre supărarea mamei, care îmi zicea că fetele nu trebuie să bată toaca. Nu era chiar așa, dar mama știa câtă trudă puneam eu să pregătesc toaca, apoi ciocănelele, mai băteam cuie și-mi mai dădeam peste degete și câte alte năzbâtii nu făceam. Dar bucuria era foarte mare când auzeam prima bătaie de toacă. Imediat ieșeam și eu afară cu toaca, o atârnam într-un salcâm bătrân din fața casei, și începea „concertul". Cuvintele nu pot surprinde atmosfera de seară care era în sat și nici bucuria pe ca-re o trăiam la cote maxime.

Nu se bătea toaca în Vinerea Mare. În Noaptea Învierii, copiii și tinerii mergeau mai devreme la biserică și băteau toaca, pe rând, iar la ora 11.30, se oprea toaca până când începeau clopotele să vestească Învierea Domnului și apoi nu mai răsuna toaca în sat până anul viitor.

Vopsitul ouălor era o altă bucurie. De fapt, la mine în sat nu se vopseau ouăle, ci se „împistreau". *În Joia Mare, după-masa,* ouăle se degresau, se puneau undeva la cald, se pregătea ceara de albine care se topea într-o cutiuță de metal, în care se încingea o unealtă pe care nu știu cum să o descriu. Era cât un pix, cu un mâner de băț de tulpină de porumb și avea în capăt ceva ca un un ac mai gros. Cred că se numea chișiță. Cu această unealtă se desena sau se scria cu ceara topită pe ouă. Adică se împistreau. După ce toate ouăle erau gata de împistrit, se puneau într-o cratiță cu coji de ceapă, fierte cu o zi sau două înainte și se puneau la fiert 15 minute.

Duminici de Paști însorite, cu miresme de flori albe de cireș

Iar cojile se adunau cu mult timp înainte, ca să fie multe și să iasă faine ouăle. Și într-adevăr ieșeau. Mai era o variantă, cu frunze diverse din grădină. Se aplica frunza pe ou, se strângea bine în ciorap subțire de nylon, și se puneau și acestea la fiert în coji de ceapă. După ce erau fierte, se ștergeau cu un prosop de bucătărie și se ungeau cu slănină sau ulei, pentru luciu.

Vinerea Mare întotdeauna era cu ajunare, chiar și pentru copii, măcar până la ora 14; cel puțin în casa copilăriei mele așa a fost. Mama era aspră în privința aceasta. Atmosfera în casă era una pioasă, de rugăciune. *Citeam din Sfânta Scriptură, din Sfintele Evanghelii,* mai ales din cele care relatau despre Pătimirile Domnului.

În Sâmbăta Mare se făceau ultimele retușuri la curățenie, se pregăteau mâncarea și prăjiturile pentru slăvitele zile ale Învierii. De asemenea, se călcau hainele, dacă era nevoie, și care trebuiau, măcar o parte, să fie noi. Pentru copii erau și acestea bucurii.

La ora 23 aproape toată lumea, de la mic la mare, ne îndreptam pașii spre Sfânta Biserică și luam parte la Slujba Învierii, care era destul de scurtă. Dar bucuria era mare, mai ales când înconjuram biserica și cântam „Hristos a Înviat". Îmi mai amintesc că aveam o foame teribilă de a mânca „Paști". Era obiceiul ca la sfârșitul Slujbei, fiecare să meargă cu un ou și să ia Paștile. Eu mergeam pregătită de acasă cu două sau chiar trei ouă și iar mă certa mama, chiar și sora mea, că mă fac de râs, dar eu nu mă săturam numai cu o porție de Paști. Și erau atât de bune!

Copil fiind, mi-au lipsit Slujbele Bisericii și Sfânta Împărtășanie, după care am tânjit mult. Dar, slavă lui Dumnezeu, mai târziu au venit și acestea.

Foarte frumoasă era și Duminica Învierii. De cele mai multe ori erau înfloriți pomii. Dacă nu apucau să înflorească de Florii, înfloreau de Paști. Doamne! ce Duminici de Paști însorite, cu miresme de flori albe de cireș sau de flori roz de piersic au văzut ochii mei! Iar păsările se întreceau în triluri. Exact ca în priceasna aceea: „Păsările ciripesc, / toate florile-nflo-resc / Paștile sărbătoresc!" Atmosfera din sat era deosebită, cu oameni veseli, cu tineri și copii și mai veseli, care ciocneau ouă „pe luate". Aproape toată ziua ne-o petreceam în mijlocul satului. Veneam acasă doar ca să mâncăm, după care ne întorceam ca iar să ne bucurăm unii de alții, de Paști, de ciocnitul ouălor și de tot ce ne-a dăruit frumos Dumnezeu. Căruia fie slava acum și-n veci. Amin!

Monahia Teofana, jud. Arad

Sărbătorile pascale din copilăria Bucureștilor începeau cumva la lăsatul secului de carne, când, obligatoriu toți finii se strângeau cu mic cu mare la nași în jurul unei mese mari – la propriu - și bogată în tot felul de bunătăți din care nu lipsea niciodată, vinul de smochine pentru adulți și sucul de smochine pentru copii. Nu vreau să trec mai departe fără să amintesc faptul că, deși nașii – de vrednică pomenire – aveau 3-4 familii de fini, toți finii fiecărei familii erau și de cununie și de botez, ceea ce cumva, ne unea ca într-o mare familie. În prima și ultima săptămână, părinții mă trimiteau totdeauna la spovedit și împărtășit, în Joia Mare de dimineață, stând la un rând al copiilor de câte 2-3 ore, neștiind ce se întâmpla atunci în biserică. În luminata noapte a Învierii, chiar dacă în cursul anului nu mergeam regulat la Liturghie, acum, musai trebuia să stăm la slujbă, iar la sfârșitul acesteia **ciocneam fiecare câte un ou roșu de zidurile bisericii** pe care îl mâncam primul acasă înaintea celorlalte. Mi-au rămas în suflet nu doar amintirile, ci și recunoștința sădirii acelui sâmbure de credință, ce avea să rodească mai târziu. (***Laura, București***)

Cu drag îmi aduc aminte de satul bunicilor mei, unde îmi petreceam vacanțele. Un sat în formă de cizmă, cu o uliță lungă și una mai scurtă, unde se afla și biserica, iar vizavi de ea era casa bunicilor. Mi-a rămas în minte cum **impistream ouăle în Săptămâna Patimilor**. Într-o lăcruță (cutie de tablă) se punea ceară și se încălzea pe plita cuptorului. Aveam o chisiță pe care o foloseam ca un „toc cu peniță" și desenam ouăle cu ceară. După ce erau desenate, de obicei cu cruci, linii curbe, bunica le punea într-o oală în care înmuiase decuseară coji de ceapă, și acolo le fierbea. Mama, draga de ea, nu avea răbdare să folosească chisițe și acasă le decoram cu frunze lipite pe ou și legate cu ciorapi de nylon. După ce erau fierte ouăle și se răcoreau un pic, le scoteam din oală și le ștergeam cu o cârpă. Ca să strălucească, calde, le ungeam cu clisă (slănină). Erau tare frumoase în coș și așteptam cu nerăbdare să mergem la Înviere și să ciocnim, zicând: „Hristos a înviat!" – „Adevărat a înviat!". (***Ana, jud. Arad***)

oraș, să fim cu toții împreună de Paști. Bunica făcea *mâncările tradiționale de Paști*, din care nu lipseau *ciorba de perișoare, tocana de miel, friptura de miel, sarmalele, carnea friptă cu cartofi tăiați în jumătate în frigătoare* (tava pe care o punea bunica la dubă), *laptele acru* (iaurtul de casă), *brânza și smântâna* de la vacile noastre, care erau pentru mine cele mai bune mâncăruri. Dintre prăjituri, pe lângă tortul și prăjiturile cu cremă pe care bunica le făcea, nu uita niciodată să facă și *coarda cu mac și cu nucă*, că zicea ea *„astea-s plăcintele din bătrâni"*. *Ouăle roșii* de Paști le punea bunica într-un coș auriu din metal, dar *sub ele întotdeauna punea, în loc de șervețele, frunze de lăcrimioare, trifoi și iarbă, cosite de bunicul, de la noi din grădină.*

După-amiaza veneau mama și tata de la Arad și mie nu-mi ajungea vremea să le spun cât am avut noi de lucru în Săptămâna Mare și cât or fost de frumoase slujbele de la biserică; cum am stat eu tot lângă părintele și câte m-o mai învățat dintr-ale preoției. Mama îmi aducea întotdeauna niște iepurași de turtă dulce pe care mi-i trimitea mătușa mea de la Arad. Și ce frumoși erau decorați iepurașii, cu mărgele colorate, și cu stafide în loc de ochi, iar pe la gât erau legați cu o fundă roșie. Nu erau atâtea dulciuri și specialități de Paști, dar noi, copiii, ne bucuram de toate mărunțișurile astea, mai mult decât de cele mai speciale dulciuri. Pentru că știam că mătușa nu le-a cumpărat, ci le-a făcut cu mâinile ei, cu mult drag. Și asta făcea mai mult decât orice altceva.

Noaptea mergeam la Înviere și eu tare mă grăbeam să intru direct în Altar, că știam că părintele mă așteaptă ca să mă îmbrace diac pentru slujba Învierii. Și iarăși eram o grămadă de copii îmbrăcați dieci în cămășuțe albe, în jurul părintelui, care era îmbrăcat și el în alb ca lumina, cu cele mai frumoase veșminte pe care le avea, deși n-avea decât vreo 3 sau 4 rânduri, dar cele mai bune erau pentru Paști. *Și veneam de la Înviere cu atâta bucurie și oboseală sfântă, de simțeam că n-o mai putem duce.*

A doua zi dimineața mergeam la Utrenia Învierii și la Sfânta Liturghie, după ce ne îmbrăcam cu hainele cele noi, cumpărate din vreme și călcate cu multă grijă, că așa se știa în sat, că de Paști toată lumea trebuie să fie *„cu haine noi"*. La sfârșitul Sfintei Liturghii ciocneam ouă roșii și luam „Paștile" în batiste noi, special pregătite, doar pentru a lua Paștile în ele. *Urma cea mai frumoasă masă din an în familie.* Bunica și bunicul mutau masa în mijlocul camerei și puneau toate scaunele pe care le aveau, ca să încăpem. Și începeam masa, cântând cu toții „Hristos a înviat" ..., apoi ciocneam ouă roșii și urmau celelalte bunătăți pregătite pentru Paști. Nici nu apucam să mâncăm din toate, că zicea bunica *„ni s-o cam strâmtat stomacu' de la post"*.

După amiaza ne odihneam puțin, apoi plecam *„pe la neamuri"*, adică pe la rudele din sat mai în vârstă. Așa era obiceiul, să-ți vizitezi rudele mai în vârstă de Paști. Veneam cu ouă roșii și plăcinte învelite în șervețele cu iepurași, cam rare în vremea aceea. Și întotdeauna ne opream pe la biserică, la Vecernia Învierii. Eram îmbrăcat tot cu hainele cele noi de Paști.

A doua zi de Paști ieșeam după Liturghie „la țarină", adică la holdele de la marginea satului, cu prapori și ripide, cu copii îmbrăcați dieci în jurul părintelui, cu corul bisericii cântând pe tot drumul „Hristos a înviat" și Canonul Învierii și se făcea la „rugă" (troița de la marginea satului) sfințirea apei, stropirea și sfințirea hotarului și rugăciuni speciale împotriva vânturilor, secetei, grindinei și insectelor dăunătoare.

A treia zi de Paști stăteam mai mult în Altar la slujbă, pentru că părintele îmi arăta de fiecare dată cum pregătește el împărtășania anuală pentru cei bolnavi și cum trebuie ea păstrată. Zicea părintele: *„ție-ți spun din secretele preoției, pentru că tu ești ucenicul meu, că și eu le-am învățat de la preoții mai bătrâni"*.

Așa treceau Paștile, dar dacă era vacanță, eu mai rămâneam cu bunicii până la Duminica Tomii și atunci iarăși veneau părinții mei de la Arad ca să mergem duminica după-amiaza la cimitir, la *„Paștile morților"*, adică la pomenirea celor adormiți din familie. Bunica nu spăla haine toată Săptămâna Luminată, iar bunicul făcea doar lucruri mărunte prin grădină, pentru că ziceau că sunt „zilele Paștilor".

Așa erau Paștile în copilăria mea, cu farmecul slujbelor frumoase ale Deniilor, pe care abia le așteptam, cu mireasma și pacea din casa bunicilor, împreună cu părinții și cu toți cei dragi, cu bucuria de a-l simți atât de aproape de mine pe părintele din sat. O copilărie fericită și liniștită, nu atât de bogată cum o au copiii noștri astăzi, dar cu siguranță mult mai liniștită și mai fără griji, pentru că o-dihnea peste noi pacea lui Dumnezeu, poate de multe ori și fără s-o știm sau s-o înțelegem. Din păcate, vremuri trecute, care nu se mai întorc, dar spre care putem privi înapoi, pentru a ne găsi repere, într-o lume atât de complicată și de „obosită". Să ne ajute Dumnezeu să regăsim pacea și bucuria Paștilor de odinioară!

Preot Lucian, jud. Arad

Era prin anii '70, la Biserică veneau toți copiii din sat și a venit un Părinte tânăr, dornic să dăruiască învățătura bisericii. Noi eram prin clasa a 5-a cred. A început să facă cu noi în Biserică un fel de ore de religie, cateheze și prindeam atâta drag să mergem, încât fugeam de la muncă (pe atunci copiii munceau și în vacanțe, și după terminarea lecțiilor) și mergeam la Biserică. De sărbătoarea Învierii Mântuitorului nostru, sâmbăta ne spovedeam, nu mâncam nimic până după Slujba Învierii și a Sfintei Liturghii, când ne împărtășeam (eram doar câțiva care făceam asta). De Paști eram îmbrăcate în port popular toate fetele, nu eram noi prea multe, fiind satul mai mic. **Țin să vă spun că aveam atâta bucurie, încât și acum îmi amintesc cum arăta cerul la înconjurare, era plin de stele.** Bineînțeles că nu a durat asta decât 2 sau 3 ani, cineva l-a reclamat la securitate pe Părintele și a fost mutat din sat. Doamne, ce aș fi vrut să spun mai multe! (***Iosana, jud. Arad***)

Pe-un picior de plai, pe-o gură de Rai...

PAŞTILE ÎN BUCOVINA

Cum era de Paşti în copilăria mea? Aşa ştiam eu că vin Paştile, copil fiind, după cum se schimba ritmul casei.

În prima săptămână din Postul Mare, Lunea era numită *Lunea Curată, Lunea Vaselor sau Spolocania*. Bunica ne scotea toate oalele şi ne punea să le frecăm până luceau. Această curăţire a bucătăriei era pentru trecerea de la mâncarea de dulce la cea de post. Înainte, toate acestea se frecau cu leşie (apă amestecată cu cenuşă). Tot în această zi, se umplea şi înăcrea borşul. Pentru ca borşul să fie acru, se obişnuia să se tragă de păr sau de urechi cineva din casă, înăcrindu-se borşul, cum s-a înăcrit de supărare cel urecheat. Mama începea să văruiască în casă şi pe afară, iar tata curăţa împreună cu cei mai mari curtea, grădina şi văruiau pomii.

Sâmbăta după-masă, înainte de Florii, mergeam cu tata la spovedit. Părintele spovedea într-o camera mică, chiar la intrarea în biserică. Până să intru, zumzăiam întruna cu ceilalţi copii, dar când îngenuncheam sub patrafir, sufletul meu de copil se pleca sfios, parcă simţind taina care avea loc.

În Joia Mare casa se umplea de miros de cozonac şi seara adormeam privind-o pe mama cum închistra ouăle lângă plita sobei. Închistritul sau, modern, încondeiatul se făcea cu un instrument numit *chişiţă*, folosind ceară naturală de albine. Mama căuta în fiecare an modele noi, ca să nu aibă nimeni ouă mai frumoase ca ale noastre. Dimineaţa când mă trezeam, abia aşteptam să mă duc în „Casa mare” (sufrageria de azi), să văd platoul cu ouă vopsite în toate culorile şi frumos desenate: deasupra trona gravă „Crucea” (oul care se pune în coşul cu bucate pentru sfinţit) şi sub ea luceau, vesele, cele cu flori sau stârneau interesul cele cu motive abstracte.

Sâmbăta se făceau pasca, păscuţele şi pâinea. Pasca în Bucovina este neapărat făcută din aluat de pâine (nu doar din brânză) şi are formă rotundă, asemănătoare cu scutecele lui Iisus. Se face un disc de 1 cm grosime de aluat (orice diametru) şi apoi se modelează 3 şuviţe lungi groase de un deget şi jumătate. Şuviţele se împletesc frumos „în trei” şi se aşază împletitura cu migală, pe conturul exterior al discului pus pe fundul tăvii rotunde. Apoi se modelează alte 3 şuviţe mai subţiri, care împletite formează crucea din mijloc. Mama încerca făina folosită, cu mult înainte de Paşti, pentru că era „mare ruşine” să crape şuviţele în timpul coacerii sau „Doamne fereşte” să nu crească. În cuiburile formate de braţele crucii se punea brânza. Păscuţele sunt mai uşor de făcut şi, aşa cum le zice şi numele, sunt mai mici. Au pe contur şuviţe împletite „în două” şi nu au cruce împletită în interior, ci doar multă brânză. Ele se fac în special pentru bucuria copiilor sau pentru a se da săracilor care stau la uşa sau la poarta bisericii.

Sâmbătă seara tata pregătea coşul cu bucate pentru dus la sfinţit. Mama aducea un coş de nuiele oval, frumos vopsit, folosit doar pentru acest eveniment şi se aşezau pe fundul lui felii din *pâinea proaspăt coaptă dimineaţa*. În mijloc maiestoasă, *Pasca cu cruce* şi de jur împrejurul coşului se odihnea *un cârnaţ copt* care fusese păstrat special pentru Paşti într-o oală cu untură, ascunsă bine de mama în cămară. Apoi cu o studiată simetrie se puneau: *unt galben făcut în casă, ornat cu o cruce din cuişoare, telemea, slănină, şuncă, felii de cozonac, prăjituri, ceapă verde, usturoi verde, hrean verde*. În punguţe mici, ascunse dedesubt, se punea sare, zahăr. Acestea din urmă se duceau la sfinţit pentru a fi utilizate în caz de boli la animale. Un loc important era rezervat *oului „Cruce”* care, aşa cum zice şi numele, avea desenată o cruce şi scris sub ea „Hristos a înviat”. După inspecţia mamei sau a bunicii (ca să nu lipsească nimic), coşul era acoperit cu un ştergar frumos şi dus în cămară.

Satul nostru are o biserică mare şi frumoasă, construită pe un mic deal, aşa că mersul la biserică te duce cu gândul la urcuşul duhovnicesc care nu se face fără jertfă. Încă înainte de miezul nopţii, oamenii urcau în tăcere dealul. Era noapte şi pe vremea aceea nu prea erau becuri, aşa că *întunericul te învăluia, amintind că Iisus era în mormânt.*

Apoi *„Hristos a înviat!”* răsuna în sfârşit în biserică şi toţi cântau cu inimile pline de bucurie şi cu lumânări aprinse în mâini. Pentru că cei dragi ai noştri au adormit „cu nădejdea Învierii”, *o parte din membrii familiei mergeau cu Lumina la cimitir*. Încet, încet se aprindeau luminiţe aproape la toate mormintele, de parcă poala mantiei cu stele a Cerului atârna pe Pământ.

Cei mici mergeam acasă cu mama sau cu bunica şi părinţii cu cei mai mari rămâneau la Liturghie. Din curtea bisericii se revărsa un râu format din oameni cu lumânari aprinse în mâini, care coborau dealul spre sat. La răspântii se desprindeau câte cinci - câte zece, care pe unde locuiau. *Dacă te uitai din centrul satului, vedeai ca o mireasă Biserica, strălucind în vârful dealului şi curgând dinspre ea Lumina Învierii.*

În zori, pe la ora 4, sătenii îmbujoraţi de frigul dimineţii formau un cerc viu în jurul bisericii. Fiecare a-şeza coşul în faţa lui pe covorul de iarbă şi înfigea o lumânare mare aprinsă lângă el. Părintele sfinţea cu aghiazmă, şi bucate şi popor, iar unul din dascăli împărţea anafura.

Când ajungea acasă, tata rămânea la uşă cu lumânarea aprinsă şi cel mai mic dintre copii se aşeza somnoros pe prag. Atunci tata trecea cu coşul şi cu lumânarea aprinsă în mână peste el. Am încercat mereu să aflu ce însemna acest ritual dar, se pare, că adevăratul motiv s-a pierdut în timp. Copilul îngenunchiat peste care trece Lumina ar putea însemna o binecuvântare, căci doar sufletul curat de copil se poate pleca cu smerenie adevărată în faţa Luminii Învierii.

Mama pregătea o farfurie adâncă, pe care o umplea cu apă neîncepută, adusă atunci de la fântână, şi punea în ea 2 ouă roşii si 2 bani de argint. Dimineaţa când ne trezeam, ne spălam pe faţă cu apa din farfurie şi ne atingeam obrajii cu oul roşu. Tradiţional se zicea că oul roşu înseamnă sănătate, argintul înseamnă belşug, iar apa neîncepută reprezintă curăţia. Dar eu aş îndrăzni să spun mai mult. *Apa neîncepută reprezenta Apa vie* – Apa vieţii sau învăţătura Mântuitorului sau harul lui Dumnezeu, care schimbă spre bine viaţa noastră. Oul roşu ştim că mai poate fi văzut ca Sângele Mântuitorului, care a curs pentru noi. Văduva din Evanghelie **cu doar doi bani**, a fost fericită de Hristos pentru jertfa ei. Ea dăduse tot ce avea, cei doi bani ai săi, atât de puţin totuşi, dar care, pentru ea, însemnau totul.

Deşi era ora 6 dimineaţa, ne aşezam cu toţii la masă cu mare bucurie. Prima dată mâncam anafura, apoi ciocneam ouă. Se spune că ne vom întâlni în lumea cealaltă cu cei cu care ciocnim oul de Paşti. Erau câteva reguli după care se desfăşura acest moment: *să ciocnim doar cap cu cap al oului în prima zi de Paşti, cap cu dos în a doua zi şi dos cu dos în ultima zi.* Cei mai vârstnici de la masă erau primii care ciocneau, urmaţi de soţi între ei, după care copiii cu părinţii şi, în cele din urmă, aceştia cu toţi ceilalţi prezenţi. De asemenea, ciocnitul putea fi „pe luate”, „pe schimbate”. Trebuia să guşti din toate bucatele sfinţite, mai ales din hrean, ca să fii iute tot anul, şi din usturoi, să fii sănătos. Pasca sfinţită se lua ca anafură toată Săptămâna Luminată.

După-masă mergeam la biserică şi noi, copiii, ciocneam ouă „pe luate”. Umblatul copiilor după ouă roşii este o continuare şi o transformare a vechii tradiţii, când fiii se duceau la părinţi, nepoţii la moşi şi finii la naşi cu pască şi cu ouă, ciocnind şi stând la masă cu ei, mai ales în a doua şi a treia zi de Paşti.

Mătuşa mea îmi povestea că pe vremea copilăriei ei (pe la 1940), duminica după-masă, după Înviere, cei tineri mergeau la biserică, la bătut toaca şi tras clopotele, iar *cei bătrâni mergeau în cimitir şi cântau din fluier lângă mormintele celor dragi, iar femeile lor împărţeau păscuţe celor nevoiaşi.*

Satul nostru a fost, ca multe alte sate din Bucovina, un sat colonizat de Imperiul austriac cu unguri, nemţi şi polonezi. Marea majoritate au plecat înapoi în ţările lor, speriaţi de venirea ruşilor, iar românii refugiaţi din Bucovina de Nord (astăzi aparţinând de Ucraina) au fost trimişi de statul român să se aşeze în casele părăsite. De la ungurii rămaşi în sat am preluat, cred, obiceiul stropitului. Lunea se udau fetele şi marţea băieţii cu parfum sau cu apă neîncepută de izvor, „ca să nu se veştejească”.

Dacă pe vremea părinţilor mei, femeile ţeseau şi coseau cămăşi noi pentru Paşti, pentru toţi din familie, pe vremea mea a mai rămas doar obiceiul de a avea ceva nou de îmbrăcat şi de încălţat. Aşa cinsteam noi marea sărbătoare a Învierii Mântuitorului!

Daniela, jud. Suceava

Hristos a înviat!

Hristos a înviat! Ce vorbă sfântă!
Îţi simţi de lacrimi calde ochii uzi
Şi-n suflet parcă serafimii-ţi cântă
De câte ori, creştine, o auzi.

Hristos a înviat în firul ierbii,
A înviat Hristos în Adevăr;
În poienița-n care zburdă cerbii,
În florile de piersic şi de măr.

În stupii de albină fără greş,
În vântul care suflă mângâios
În ramura-nflorită de cireş,
Dar vai, în suflet ţi-nviat Hristos?

Ai cântărit cu mintea ta, creştine,
Cât bine ai făcut sub cer umblând,
Te simţi măcar acum pornit spre bine,
Măcar acum te simţi mai bun, mai blând?

Simţi tu topită-n suflet recea ură?
Mai vrei pieirea celui plin de Har?
Ţi-ai pus zăvor pe bârfitoarea-ţi gură?
Iubirea pentru semeni o simţi jar?

O, dac-aceste legi de-a pururi sfinte
În aur măcar azi te-au îmbrăcat,
Cu serafimii-n suflet imn fierbinte
Ai drept să cânţi: Hristos a înviat!

Vasile Militaru

Cea mai timpurie amintire legată de Sfintele Paşti este rugămintea pe care o făceam mamei de a mă trezi înainte de miezul nopţii, pentru a merge la biserică, la Sfânta Înviere. Nu îmi aduc aminte când m-a trezit, ci doar când nu a făcut-o. Am fost foarte dezamagită şi ştiu că de atunci mi-am propus să nu mă mai încred în nimeni şi să nu mă mai culc, eventual. După Sf. Liturghie, preotul sfinţea blidul (bucatele pe care le aduceau creştinii ca să le sfinţească preotul la biserică). Apoi urma masa din familie şi mi-a rămas în minte ca cea mai gustoasă mâncare.

La biserică, ceea ce mişca inima mea de copil era cântarea *„Hristos a înviat”* şi momentul când părintele bătea cu crucea în uşa bisericii. Dar cântarea era duioasă. **Când înconjuram biserica, după obicei, priveam chipurile oamenilor şi mi se părea că fiecare se gândeşte la Dumnezeu.**

Sărbătoarea era foarte aşteaptă pentru că, pe lângă participarea la slujba din noaptea Învierii, mai aveam şi alte obiceiuri, tradiţii pe care le aşteptam foarte mult. A doua zi, după ce ne trezeam, organizam un picnic împreună cu două prietene care îmi erau şi vecine, Tinca şi Ileana, unde fiecare dintre noi aducea din toate bunătăţile pe care le avea acasă. Masa se lua sub un măr înflorit, dintr-o poieniţă, undeva nu departe de casă. Ce triste eram când se întâmpla să ningă şi nu puteam să ne întâlnim...

Asta se întâmpla dimineaţa. După-masa ne întâlneam tot satul la cimitir. Ne îmbrăcam frumos, ne luam în traistă ouă încondeiate şi plecam la mormintele bunicilor noştri. Acolo ne întâlneam cu toate rudele noastre, dar şi cu tot satul. Ciocneam ouă, rostind urarea „Hristos a înviat! Adevărat a înviat!”.

Era o frumuseţe cuminte, cu pace curată în universul nostru restrâns de la sat. Deşi nu vorbeam în mod direct despre Patimile Domnului şi Învierea Lui, nu ştiam teologie, trăiam cu bucurie Sfânta Sărbătoare. (***Anca, jud. Suceava***)